

Τα έξι καπέλα της σκέψης του De Bono

Τα 6 καπέλα της σκέψης είναι μια καλή τεχνική, όταν θέλουμε να προσδιορίσουμε τις επιπτώσεις κάποιας απόφασης, φωτίζοντάς την από πολλές οπτικές γωνίες. Τη χρησιμοποιούμε, επίσης, όταν θέλουμε να ενθαρρύνουμε περαιτέρω σκέψη και προβληματισμό σε ένα θέμα ή όταν θέλουμε να εξετάσουμε πώς μπορεί εφαρμοστεί μια ιδέα. Όταν εξετάζουμε ένα πρόβλημα με την τεχνική των 'Six Thinking Hats', μπορούμε να το λύσουμε εύκολα χρησιμοποιώντας όλες τις δυνατές προσεγγίσεις, γιατί το πρόβλημα ή η ιδέα που θέλουμε να εφαρμόσουμε είναι μια μείξη από φιλόδοξα σχέδια, ικανότητες εφαρμογής, ευαισθησία, δημιουργικότητα και καλή οργάνωση.

Πώς θα χρησιμοποιήσετε αυτήν την τεχνική

Κάθε καπέλο της σκέψης είναι ένας διαφορετικός τρόπος σκέψης. Έτσι μπορούμε να ωφεληθούμε από μια αντιπαράθεση διαφορετικών απόψεων, όπως συμβαίνει όταν άνθρωποι με διαφορετική σκέψη και πεποιθήσεις συζητούν ένα θέμα. Φορώντας και αλλάζοντας (νοερά ή στην πράξη) τα καπέλα καλείστε να εστιάσετε και να ανακατευθύνετε τις σκέψεις σας, τις συζητήσεις ή τις συναντήσεις σας.

- Το **Πράσινο Καπέλο** είναι το καπέλο της δημιουργικής σκέψης. Αυτός ο τρόπος σκέψης εστιάζει στις δυνατότητες που δίνονται στις εναλλακτικές και στις νέες ιδέες. Φορώντας αυτό το καπέλο υιοθετούμε έναν εντελώς ελεύθερο τρόπο σκέψης, όπου δεν υπάρχει θέση για κριτική.

- Το **Λευκό Καπέλο** είναι το καπέλο με το οποίο εστιάζουμε στις διαθέσιμες πληροφορίες και βλέπουμε τι μπορούμε να μάθουμε από αυτές. Επίσης μπορούμε να ψάξουμε για επιπλέον πληροφορίες.

- Τα **Κίτρινο Καπέλο** συμβολίζει τη φωτεινότητα και την αισιοδοξία. Είναι οι λόγοι για τους οποίους η ιδέα μας ή το προϊόν μας μπορεί να δουλέψει.

- Το **Μαύρο Καπέλο** είναι ο δικηγόρος του διαβόλου. Είναι οι λόγοι για τους οποίους η ιδέα μας ή το προϊόν μας μπορεί να μην δουλέψει. Προσπαθούμε να βρούμε τα αδύνατα σημεία και γενικά τι μπορεί να πάει λάθος.

- Το **Κόκκινο Καπέλο** συμβολίζει αισθήματα και τη διαίσθηση. Όταν χρησιμοποιούμε το Κόκκινο Καπέλο μπορούμε να εκφράσουμε τα συναισθήματά σας και να μοιραστούμε τους φόβους, τις επιθυμίες, το πάθος ή τα αρνητικά συναισθήματα που μας δημιουργεί αυτή η ιδέα.

- Το **Μπλε Καπέλο** χρειάζεται για να οργανώσουμε την ιδέα μας. Είναι ο μηχανισμός που ελέγχει ότι η διαδικασία των Έξι καπέλων έχει γίνει σεβαστή και ελέγχει τον τρόπο οργάνωσης της αρχική μας ιδέας.

Διαδικασία

Σε μια συζήτηση, όσοι χρησιμοποιούν αυτή τη μέθοδο ξεκινούν μνημονεύοντας το καπέλο της σκέψης που εκφράζουν. Για παράδειγμα, παίρνουν τον λόγο ξεκινώντας με τη φράση **«Χρησιμοποιώντας το άσπρο καπέλο, θα ήθελα να ρωτήσω....»**.

Τα καπέλα λειτουργούν μεταφορικά: όταν τα φοράμε, είναι σαν να «καπελώνει» το μυαλό μας ένας συγκεκριμένος τρόπος σκέψης.

Παράδειγμα 1

Σκέφτομαι να εισάγω ένα νέο προϊόν στην αγορά.

- Με το άσπρο καπέλο αναζητώ όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες, που μπορεί να μου φανούν χρήσιμες.
- Με το μαύρο καπέλο σκέφτομαι τα αδύνατα σημεία ή τις δυσκολίες ενός τέτοιου εγχειρήματος (πχ κρίση στην αγορά).
- Με το πράσινο καπέλο σκέφτομαι πώς μπορεί αυτή η ιδέα να έχει την καλύτερη δυνατή εφαρμογή και απήχηση.
- Με το κόκκινο καπέλο καταθέτω τη διαίσθησή μου για τις αντιδράσεις του αγοραστικού κοινού.
- Με το κίτρινο καπέλο βλέπω όλες τις θετικές πλευρές της ιδέας μου
- Με το μπλε προσπαθώ να βρω τη «χρυσή τομή» σε όλα τα παραπάνω, να πάρω λογικές αποφάσεις και να οργανώσω τις ενέργειές μου.

Παράδειγμα 2

- Σκεφτείτε ένα θέμα που αντιμετωπίζετε ή ένα πρόβλημα όπως π.χ. «Οι μαθητές μιλάνε στην Τάξη!»
- Πώς προσεγγίζεται από κάθε καπέλο σκέψης;

Λευκό Καπέλο (Γεγονότα): Υπάρχει θόρυβος και οι υπόλοιποι μαθητές δεν μπορούν να παρακολουθήσουν ούτε να ακούσουν το καθηγητή, οι μαθητές δεν άκουσαν τις οδηγίες, Οι περισσότεροι μαθητές δεν ξέρουν τι τους ζητήθηκε να κάνουν ή δεν ολοκλήρωσαν μια άσκηση

Κόκκινο Καπέλο (Συναισθήματα): Ο δάσκαλος αισθάνεται θιγμένος, οι μαθητές απογοητεύονται γιατί δεν μπορούν να παρακολουθήσουν και όσοι μιλάνε απολαμβάνουν τις πλάκες και τον θόρυβο.

Μαύρο Καπέλο (Κριτική): Χάσιμο χρόνου, Η μάθηση μπαίνει σε δεύτερη μοίρα, Ο καθηγητής ή οι μαθητές πιστεύει ότι δεν τον/τους σέβονται.

Κίτρινο Καπέλο (Πλεονεκτήματα):

- Κάποιοι μαθητές το βρίσκουν διασκεδαστικό!
- Όλοι οι μαθητές μπορούν να εκφράσουν τις σκέψεις τους.
- Όλοι έχουν την ευκαιρία να μιλήσουν, όχι μόνο τα «έξυπνοι ή διαβασμένοι μαθητές».
- Δεν χρειάζεται να περιμένει την σειρά του για να εκφράσει ή να ξεχάσει να πει αυτό που θέλει.

Πράσινο Καπέλο (Δημιουργικότητα):

- Ο δάσκαλος θα προσπαθήσει να κερδίσει την συμμετοχή όχι μόνο των «έξυπνων» αλλά και άλλων μαθητών.

Μπλε Καπέλο (Έλεγχος Διαδικασίας): Ο καθηγητής συνειδητοποιεί ότι πρέπει:

- να παρακολουθεί και να ελέγχει πόση ώρα μιλάνε οι μαθητές μέσα στην τάξη.
- να κάνει όλα τα παιδιά να συμμετέχουν στο μάθημα.
- να καταλάβει ότι κάποιοι μαθητές χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να απαντήσουν και προσφέροντάς τους αυτόν το χρόνο να σκεφτούν, πετυχαίνει μεγαλύτερη συμμετοχή και καλύτερη εκμάθηση.
- Οι ζωηροί μαθητές συνειδητοποιούν ότι οι πράξεις τους δείχνουν ότι δεν σέβονται και δεν εκτιμάνε τους συμμαθητές τους και οι παρεμβάσεις τους παρεμποδίζουν τη μάθηση των άλλων παιδιών.
- Οι μαθητές κατανοούν ότι το να μιλάνε χωρίς να είναι η σειρά τους δείχνει απουσία πειθαρχίας.

Βιωματική Άσκηση

Εργαστείτε σε Ομάδες των 4-6 ατόμων.

Βρείτε ένα κοινό θέμα / πρόβλημα που θέλετε να επιλύσετε;

Ο καθένας από εσάς ας «φορέσει» ένα καπέλο σκέψης και σύμφωνα με αυτό να εκφράσει την άποψη του για το συγκεκριμένο θέμα.

Μόλις ολοκληρωθεί ο 1ος κύκλος, αλλάξτε καπέλο σκέψης με τον διπλανό σας.

Οι Εκπαιδευτικοί

Δανέζης Χαράλαμπος
Πάλλας Αναστάσιος

1ο ΕΠΑΛ Αγίων Αναργύρων